

SYLABUS
DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2023- 2026

rok akademicki 2025/2026

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	Dziennikarstwo w Wilnie w XIX wieku. Przedmiot poszerzający wiedzę 4
Kod przedmiotu*	IVC4/47/D
Nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Kolegium Nauk Humanistycznych
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa
Kierunek studiów	Dziennikarstwo i komunikacja społeczna
Poziom studiów	studia drugiego stopnia
Profil	ogólnoakademicki
Forma studiów	stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	3 rok, sem. V
Rodzaj przedmiotu	kierunkowy/przedmiot do wyboru/poszerzający wiedzę
Język wykładowy	polski
Koordinator	dr hab. Jolanta Kowal, prof. UR (członkini Zespołu Programowego kierunku studiów DiKS)
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	dr hab. Jolanta Kowal, prof. UR (autorka programu)

* -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
5		20							2

1.2. Sposób realizacji zajęć

x zajęcia w formie tradycyjnej

x zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (zajęcia prowadzone są w formie zdalnej, jeśli wynika to z aktualnie obowiązujących przepisów)

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku)

Zaliczenie z oceną

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

Ogólna wiedza z zakresu historii Polski oraz wiedza wyniesiona z przedmiotów *Historia prasy polskiej (do końca XVIII wieku)* oraz *Historia prasy polskiej w XIX wieku*, odbywanych w trakcie pierwszego roku studiów pierwszego stopnia (w semestrach zimowym i letnim).

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

C1	Zapoznanie studentów z dziennikarstwem prasowym w dziewiętnastowiecznym Wilnie i warunkami jego rozwoju.
C2	Zaznajomienie studentów z najważniejszymi tytułami periodyków (ich profilem i zespołami redaktorskimi) ukazujących się w stolicy Litwy w XIX wieku.
C3	Uświadomienie studentom roli ówczesnego dziennikarstwa prasowego w kształtowaniu opinii społecznej.

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu	Odniesienie do efektów kierunkowych
EK_01	Student/ka: <ul style="list-style-type: none">• ma uporządkowaną wiedzę na temat dziennikarstwa prasowego w dziewiętnastowiecznym Wilnie;• zna najważniejsze tytuły periodyków, ich profil, nazwiska współredaktorów i dziennikarzy;• orientuje się w procesie kształtowania się nowoczesnego dziennikarstwa w dziewiętnastowiecznym Wilnie.	K_Wo3
EK_02	Student/ka: <ul style="list-style-type: none">• wykazuje się umiejętnością swobodnego wypowiedzania się na temat różnorodnych zagadnień dotyczących dziennikarstwa w Wilnie w XIX wieku;• potrafi w umiejętny sposób korzystać z tzw. prasy dawnej i krytycznie czytać zawarte w niej teksty publicystyczne, rozumie potrzebę dalszego doształcania w tym zakresie.	K_Uo8
EK_03	Student/ka: <ul style="list-style-type: none">• potrafi krytycznie ocenić poziom posiadanej wiedzy na temat dziennikarstwa w Wilnie w XIX wieku.	K_Ko3

3.3 Treści programowe

A. Problematyka wykładu (oraz ćwiczeń warsztatowych)

Treści merytoryczne (wybór)

B. Problematyka ćwiczeń audytoryjnych, konwersatoryjnych, laboratoryjnych, zajęć praktycznych

Treści merytoryczne
<ol style="list-style-type: none">1. Zajęcia organizacyjne (zapoznanie studentów z treściami programowymi przedmiotu, podstawową bibliografią, warunkami zaliczenia przedmiotu itp.). Wprowadzenie w problematykę ćwiczeń – kontekst historyczny.2. Ogólny zarys obrazu prasy polskiej na Litwie w latach w XIX wieku.

3. Wpływ cenzury na rozwój ruchu czasopiśmienniczego w dziewiętnastowiecznym Wilnie.
4. Prasa informacyjna: „Kurier Litewski” (1795-1830).
5. W kręgu periodyków naukowo-literackich: „Tygodnik Wileński” (1804); „Dziennik Wileński” (1805-1806); „Gazeta Literacka Wileńska” (1806); „Tygodnik Wileński” (1815-1822); „Wiadomości Brukowe” (1816-1822); „Dziennik Wileński” (1815-1830).
6. Na gruncie czasopism specjalistycznych: „Dzieje Dobroczynności Krajowej i Zagranicznej” (1820-1824); „Pamiętnik Magnetyczny Wileński” (1816-1818).
7. Opiniotwórcza i kulturotwórcza rola wileńskich pism periodycznych (działalność Józefa Zawadzkiego, Kazimierza Kontryma i Antoniego Marcinowskiego).
8. Józef Ignacy Szydłowski jako redaktor „Wizerunków i Roztrząsań Naukowych” (1834-1843).
9. Rola dziennikarstwa prasowego w dziewiętnastowiecznym Wilnie w kształtowaniu opinii społecznej.
10. Zajęcia zaliczeniowe.

3.4 Metody dydaktyczne

- Metoda problemowa; elementy wykładu; analiza tekstów z dyskusją, prezentacja multimedialna.

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw., ...)
EK_01	ocena wypowiedzi w trakcie zajęć, ocena pracy pisemnej lub prezentacji multimedialnej	ćw.
EK_02	obserwacja w trakcie zajęć, ocena pracy pisemnej lub prezentacji multimedialnej	ćw.
EK_03	obserwacja w trakcie zajęć	ćw.

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Ocena formatywna (bieżąca) – na podstawie:

- czynnego uczestnictwa w zajęciach;
- oceny bieżącego przygotowania do zajęć, zrozumienia omawianej tematyki przedmiotu, umiejętności uczestnictwa w dyskusji (każdorazowo podczas trwania zajęć);
- oceny przygotowywanych prac pisemnych i prezentacji (każdorazowo podczas trwania zajęć).

Ocena podsumowująca: kolokwium pisemne (zaliczenie z oceną).

Wskazana forma oceny odnosi się do wszystkich założonych w niniejszym sylabusie efektów kształcenia.

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	20
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	2
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, zaliczenia, egzaminu, napisanie referatu itp.)	28
SUMA GODZIN	50
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	2

* Należy uwzględnić, że 1 pkt. ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

Wymiar godzinowy	---
Zasady i formy odbywania praktyk	---

7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

- Aleksandravičius E., Kulakauskas A., *Pod władzą carów. Litwa w XIX wieku*, przeł. B. Dulęba, Kraków 2003.
- Beauvois D., *Wilno – polska stolica kulturalna zaboru rosyjskiego 1803-1832*, przeł. I. Kania, Wrocław 2010.
- Ciechowski W., *Czasopisma polskie na Litwie [1760-1864]*, „Kwartalnik Litewski” 1910, R. I, t. 2, s. 39-66; nr 3, 14-40; nr 4, s. 67-96 oraz 1911, nr 2, t. 5, s. 101-124.
- Czernianin W., Czernianin H., *Wokół „Tygodnika Wileńskiego” 1815-1822. Studia i szkice*, Wrocław 2010.
- Gorski S., *Z dziejów cenzury w Polsce*, „Biblioteka Warszawska” 1905, t. IV, s. 455-480.
- Kempa A., *Programy redakcyjne i dążność polskiej prasy literackiej w I ćwierćwieczu XIX wieku*, „Prace Polonistyczne” 1971, S. XXVII.
- Kowal J., *Literackie oblicze „Dziennika Wileńskiego” (1805-1806 i 1815-1830)*, Rzeszów 2017.
- Kucharzewski J., *Czasopiśmiennictwo polskie wieku XIX w Królestwie, na Litwie i Rusi oraz na emigracji. Zarys bibliograficzno-historyczny*, Warszawa 1911.
- Łojek J., *Historia prasy polskiej w kształtowaniu się kultury narodowej*, t. 1, Warszawa 1967.
- Łojek J., Myśliński J., Władyka W., *Dzieje prasy polskiej*, Warszawa 1988.
- Nieć G., *Jakub Szymkiewicz, „Szlachcic na Łopacie” – satyryczny reporter „Wiadomości Brukowych”*, Kraków 2005.
- Podolska P., *Ignacy Szydłowski jako redaktor „Wizerunków i Roztrząsań Naukowych” (1834-1843)*, „Rocznik Historii Prasy Polskiej” 2021, t. XXIV, z. 2, s. 5-23.
- Skwarczyński Z., *O działalności Kazimierza Kontryma na tle ruchu umysłowego i społecznego w Wilnie w latach 1812–1822*, „Przegląd Nauk Historycznych i Społecznych” 1954, t. 4.

Skwarczyński Z., *W szkole sentymentalizmu*, „Tygodnik Wileński” z 1804 r., Łódź 1958.
Słomkowska A., *Pierwsze pokolenie dziennikarzy. Kształtowanie się zawodu dziennikarskiego w pierwszej połowie XIX w.*, „Biuletyn Prasoznawczy” 1966, nr 10, s. 34-47.
Sobieszkański F.M., *Czasopisma polskie*, [w:] *Encyklopedia Powszechna Orgelbranda*, t. 6, Warszawa 1861.
Śnieżko A., *Materiały do historii prasy na Litwie w XVIII i XIX wieku*, „Rocznik Historii Ciasopiśmiennictwa Polskiego” 1972, z. 4.
Trzynadłowski J., *W sprawie czasopiśmiennictwa polskiego do roku 1840 (Notatka informacyjna)*, „Prace Polonistyczne” 1950, Ser. VIII.
Turkowski T., *Nieznane materiały historyczno-literackie w archiwum Zawadzkich w Wilnie*, Osobne odbicie ze Sprawozdań Polskiej Akademii Umiejętności. T. XXXVI, nr 10.
Zakrzewski S., *Etyka dziennikarska – wczoraj i dziś*, [w:] *Polubić dziennikarstwo*, red. S. Zakrzewski, Poznań 2009, s. 85-118.
Żbikowski P., *W imperium carów. „Kurier Litewski” 1796–1806*, przygotowała do druku L. Żbikowska, Lublin 2014.

Literatura uzupełniająca:

Gorski S., *Dziennikarstwo polskie. Zarys historyczny*, Warszawa 1905.
Kowal J., „*Dziennik Wileński*” (1805-1806) i „*Gazeta Literacka Wileńska*” (1806) – kartka z historii rozwoju prasy polskiej na Litwie doby porozbiorowo-przedpowstaniowej, „Rocznik Historii Prasy Polskiej” 2020, t. XXIII, z. 1, s. 31-49. ISSN 1509-1074, DOI 10.24425/rhpp.2020.133415.
Kowal J., *Rola wileńskiego typografa Józefa Zawadzkiego w rozwoju czasopiśmiennictwa polskiego na Litwie w epoce porozbiorowej*, „Acta Universitatis Lodzianensis. Folia Litteraria Polonica” 2016, nr 4(34), s. 281-289.
Kulczycka-Saloni J., *Geografia literacka Polski pod zaborami*, [w:] *Polska XIX wieku. Państwo – społeczeństwo – kultura*, pod red. S. Kieniewicz, Warszawa 1977.
Kwiatkowska A., *Piórowe wojny. Polemiki literackie polskiego oświecenia*, Poznań 2001.
Lechicki C., *Najstarsze organizacje dziennikarskie*, „Zeszyty Prasoznawcze” 1967, nr 2, s. 86-93.
Opacki Z., *Płaszczyny relacji polsko-rosyjskich na Kresach Wschodnich doby zaborów. Zarys problematyki*, [w:] *Polacy i sąsiedzi – dystanse i przenikanie kultur*, pod red. R. Wapińskiego, cz. I, Ostaszewo 2000.
Prasa polska w latach 1661 – 1864, pod red. J. Łojka, Warszawa 1976.
Stolzman M., „*Nigdy od ciebie miasto..*”. *Dzieje kultury wileńskiej lat międzypowstaniowych (1832-1863)*, Olsztyn 1987.

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej